

28.5.2019

VESILIKENNELAIN (463/1996) 16 §:N MUKAINEN VESISKOOTTERIN KÄYTTÖÄ KOSKEVA KIELTOALUE, UTSJOKI JA INARI

ASIAN VIREILLETULO

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on vesiliikennelain 17 §:n nojalla kuuluttamalla laittanut vireille vesiliikennelain 16 §:n mukaisen vesikulkuneuvotyyppiä koskevan kielto- ja rajoitusasian liittyen vesiskootterin käyttöön Tenojoen Suomen vesistöalueella. Alueeseen sisältyvät Tenojoki, Inarijoki, Kietsimäjoki ja Rajajoki valuma-alueineen Utsjoen ja Inarin kunnissa.

Norjassa Tanan kunta ja Karasjoen kunta ovat yhtäaikaaisesti pitäneet nähtävillä vesiskootterien käyttöä koskevan kieltoalue-esityksen. Tanan kunnassa on 4.4.2019 tehty päätös vesiskootterien käyttöä koskevasta kieltoalueesta. Karasjoen kunnassa on 9.5.2019 tehty päätös siitä, että kieltoaluetta ei määrätä.

Suomalais-norjalainen rajavesistökomissio on 7.9.2018 antamissaan suosituksissa todennut, että Tenojoen vesistöalueen kunnat (Tana, Karasjoki, Utsjoki ja Inari) ja Lapin ELY-keskus tarkastelevat yhteistyössä vesiskootterien käytön rajoittamisen tarvetta. Rajoitusten toimivuuden varmistamiseksi komissio katsoo olevan eduksi, jos käyttörajoitukset ovat mahdollisimman yhteneväiset molemmissa maissa.

ASIAN KÄSITTELY

Kuulutus

Kuulutus vesiliikennelain 16 §:n mukaisesta vesikulkuneuvotyyppiä koskevasta kielto- ja rajoitusasiasta on ollut nähtävillä 17.1.- 30.1.2019 välisenä aikana Utsjoen ja Inarin kunnanvirastoissa ja kuntien nettisivuilla. Kuulutus julkaistiin pohjoissaamen ja suomen kielillä sanomalehti Lapin Kansassa 18.1.2019. Lausunnot asiassa tuli toimittaa ELY-keskukseen 28.2.2019 ja osa asiantuntijalausunnoista 12.4.2019 mennessä.

Kirjalliset muistutukset asiasta oli tehtävä 13.2.2019 mennessä. Kaksi muistutusta jätettiin määräaikaan mennessä.

Lausunnot

Utsjoen kunta, kunnanhallitus esittää lausuntonaan (Kh 11.02.2019 § 28) seuraavaa: Utsjoen kunta pitää perusteltuna kieltää vesiskootterin käytön lausuntopyynnössä LAPELY/84/2019, tarkoitetulla Tenojoen Suomen vesistöalueella. Vesiskootteriliikenteen kieltäminen on perusteltua siksi, ette Tenojoen vesistöalue on erämaaluonteista aluetta ja vesiskootteriliikenne häiritsisi yleistä vesistöalueen virkistyskäyttö muun muassa liikenteestä aiheutuvalla melulla.

Lohiloisen leviämisen riski kasvaa merkittävästi, mikäli vesiskootteriliikenne sallitaan vesistöalueella ja siten liikenne aiheuttaa erityisen huomattavaa haittaa vesistöalueen tyypilliselle luonnolle, kalastukselle ja muille elinkeinoille, yleiselle luonnon virkistyskäytölle ja muulle yleiselle edulle. Lisäksi vaelluskalojen nousu on turvattava

estämällä sellainen moottorikäyttöinen liikenne vesistöissä, mikä voi vaarantaa vaelluskalojen nousua kutupaikolleen.

Inarin kunta, kunnanhallitus (§44, 18.2.2019) on antanut lausunnon ELY-keskukselle ja Norjan Tanan kunnalle siitä, että

1. vesiskoottereiden käyttöä ei tule pääsääntöisesti kieltää Tenojoen vesistöissä
2. vesiskoottereiden käyttöä tulisi rajoittaa siten, että turvataan paikkakuntalaisten oikeus vesiskoottereiden käyttöön ja matkailukäyttö tulisi olla mahdollista vain paikkakuntalaisten valvonnassa ja vesiskoottereilla, joita käytetään pelkästään Tenojoen vesistöissä
3. vesiskoottereiden käyttö tulisi kieltää lohen kutuaikana.

Lapin liitto lausunnossaan (27.2.2019) kannattaa ja pitää perusteltuna ELY-keskuksen esitystä kieltää vesiskootterien käytön Tenojoen Suomen vesistöalueella.

Vesiskootteriliikenteen rajoittaminen on Lapin liiton näkemyksen mukaan perusteltua johtuen mm. seuraavista tekijöistä: Tenojoen vesistöalue on erityisen herkkää ja erämaaluonteista aluetta, missä sijaitsee myös poikkeuksellisen paljon vaelluskalakantojen elin- ja lisääntymisalueita. Vesiskoottereiden liikennöinti Tenon vesistöalueella voi näin ollen aiheuttaa vesiliikennelain 16 § mukaista erityisen huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle.

Vesiskootteriliikenne voi pahimmillaan häiritä ja vaarantaa vaelluskalakantojen nousua kotijokiinsa ja lisääntymistä synnyinseuduillaan.

Rajoittamaton vesiskootteriliikenne häiritsisi melullaan yleistä vesistöalueen muuta perinteistä virkistyskäyttöä, kuten kalastusta.

Rajoittamalla vesiskootteriliikennettä Tenojoen vesistöalueella pienennetään myös kaloille kohtalokkaiden tautien, kuten lohiloisen leviämisen riskiä.

Outakosken kalastuskunnan hoitokunta (29.1.2019) on lausunnossaan samaa mieltä ELY-keskuksen kuulutuksen kanssa, vesiskootterilla ja lisäksi moottorikelkoilla avovedessä ajettaessa ympäristölle aiheutuu huomattavaa haittaa luonnolle ja muulle ympäristölle sekä kalastukselle. Vesiskootterilla ja moottorikelkoilla ajaminen tulisi kieltää Tenojoen Suomen vesialueella.

Utsjoen kirkonkylän yhteisen kalaveden osakaskunnan hoitokunnan lausunto (3.2.2019). Kokouksessa 27.01.2019 hoitokunta on keskustellut asiasta ja lausuu seuraavaa: Vaelluskalojen nousun turvaamisen, vesistön elinympäristön monimuotoisuuden säilymisen ja kalavesien järkevän käytön kannalta Utsjoen kirkonkylän Osakaskunta pitää perusteltuna vesiskootterikieltoa Tenon pääuomassa.

Metsähallitus on 10.4.2019 antanut lausunnon. Metsähallituksella ei ole toimialoihinsa liittyvien näkökohtien osalta lausuttavaa asiassa. Lausunto on Metsähallituksen eri vastuualueiden yhteinen kanta.

Ruokavirasto on antanut 10.4.2019 lausunnon. Ruokaviraston mielestä vesikulkuneuvojen siirtoihin eri vesistöjen välillä liittyy vähäinen riski taudinaiheuttajan siirtymiseen vesistöstä toiseen. Ruokaviraston tiedossa ei ole, että vesiskoottereita koskisi *Gyrodactylus salaris* -loisen leviämisen mekaanisina vektoreina erityispiirteitä. Maa ja metsätalousministeriön asetuksen 1376/2004 mukaan "Muilta vesistöalueilta Tenojoen, Näätämöjoen, Paatsjoen, Tuulomajoen ja Uutuanjoen vesistöjen alueelle tuotavien veneiden ja kanoottien sekä kalastusvälineiden ja -tarvikkeiden, kuten kelat, vavat, vieheet, haavit, saappaat, kahluuhousut, perkausvälineet, tulee olla täysin kuivatut tai desinfioidut ennen niiden käyttämistä näillä vesistöalueilla." Tätä säädöstä on Ruokaviraston mielestä syytä noudattaa myös vesiskoottereita koskien, vaikka niitä ei säädöksessä nimenomaisesti erikseen mainitakaan.

Luonnonvarakeskus, LUKE on 10.4.2019 esittänyt lausuntonaan seuraavaa. Vesiskootteri käyttää voimansiirtojärjestelmään vesisuihkuvetolaitetta eli vesisuihku-propulsiota. Alus etenee vedessä suihkuyksiköstä purkautuvan voimakkaan vesisuihkun työntämänä. Vesisuihkumoottorilla voidaan ajaa matalammassa vesissä kuin potkurimoottorilla varustetuilla veneillä, ja samalla kuitenkin hyvin suurella nopeudella.

Vesisuihkumoottorilla varustettujen alusten, myös vesiskootterien, vaikutuksia vesiluontoon on maailmalla tutkittu jonkin verran. Vaikutuksia voivat olla esimerkiksi vesisuihkun painevaikutus eliöihin tai niiden fyysiseen elinympäristöön, moottorin aiheuttama melu ja kemialliset vaikutukset. Suomessa ei ole tehty tutkimuksia vesiskoottereiden vaikutuksista kaloihin ja vesiluontoon, eikä ilmeisesti muuallakaan Pohjoismaissa, joten seuraavat esimerkit on kerätty muualta tehtyjen tutkimusten tuloksista.

Vesijetit kuluttavat polttoainetta enemmän ja tuottavat ilmaan ja veteen enemmän päästöjä, esimerkiksi pakokaasuja tai palamatonta polttoainetta ja öljyn seosta, kuin saman tehoiset potkurimoottorit. Vesisuihkumoottorin melutaso veden alla on yleensä vähäisempi verrattuna vastaavan tehosiin potkurimoottoreihin. Toisaalta vesijettien tyypilliseen käyttöön kuuluvat äkkinäiset suunnan ja nopeuden muutokset, joten niistä aiheutuvat aluksen rungon voimakkaat iskut veteen ja niihin liittyvät paine- ja meluvaikutukset ovat usein voimakkaampia ja vaihtelevampia kuin tavallisen moottoriveneen. Nämä vaikutukset yhdessä moottorin tuottaman kuplasuihkun kanssa voivat pelottaa kaloja ja vaikuttaa niiden käyttäytymiseen, esimerkiksi lisäämällä niiden tarvetta paeta ja piiloutua häiriöiltä. Suihkumoottorin tuottaman voimakkaan painevaikutuksen on todettu aiheuttavan rantojen eroosiota, liikuttelevan pohja-ainesta, repivän vesikasvillisuutta ja jopa tuhoavan pohjasorakoissa hautoutuvien lohikalajien mätimunia. Vaikutusten voimakkuus riippuu uoman koosta ja vedensyvyydestä: lähellä rantoja ja matalammassa vedessä painevaikutus on suurempi.

Kirjallisuudesta löytyvät tutkimukset tarkastelevat enimmäkseen hyvin erityyppisiä ympäristöjä ja toisia kalalajeja verrattuna tässä kiello- ja rajoitusasiassa käsiteltävään Tenojoen vesistöön. Vesiskoottereiden mahdolliset vaikutukset vesistöön riippuvat monista tekijöistä, muun muassa vuodenajasta, veden syvyydestä, jokiuoman koosta,

pohjamateriaalin laadusta, ja tarkasteltavista kalalajeista. Muista maista ja maanosista peräisin olevien tutkimustulosten soveltaminen Tenojoen vesistön olosuhteisiin on tehtävä harkiten ja varovaisesti soveltaen.

Lapin ELY-keskuksen kalatalousyksikkö lausui 12.4.2019 seuraavaa.

Suomen ja Norjan välisen Tenojoen kalastussopimuksen 15 artiklan mukaan osapuolten on käynnistettävä tarpeelliset toimet kalakantojen suojelemiseksi tarttuvilta kalasairauksilta sekä vieraslajeilta ja -kannoilta. Tenojoen kalastussäännön 33 §:n mukaan muissa vesistöissä käytettyjen kalastusvälineiden, sekä muiden varusteiden kuten veneiden ja muiden kulkuvälineiden on oltava kuivia tai desinfioituja, ennen kun niitä saa käyttää Tenojoen valuma-alueella.

Vesiskoottereiden käyttöön sisältyy mm. *Gyrodactylus salaris* -lohiloisen leviämiskahva, jos vesiskootteri on tuotu muualta eikä sitä ole saatu täysin kuivattua ja desinfioitua. Vesiskootterin turbiini- ja jäähdytysjärjestelmään jää vettä, jota on hyvin vaikea kuivata tai desinfioida. *G. salaris* -lohiloinen on Norjassa aiheuttanut suurta lohien jokipoikasten kuolleisuutta ja romahduttanut yli 40 joen lohikannat. Loisen leviäminen Tenojoen vesistöön aiheuttaisi todennäköisesti lohikantojen romahtamisen, koska Atlanttiiin laskevien jokien lohikannoilla ei ole vastustuskykyä *G. salaris* -loista vastaan.

Jos vesiskoottereiden käyttö yleistyy Tenojoella, se voi häiritä myös muun muassa lohien ja taimenten nousua kutupaikoilleen ja kutuaikana niiden lisääntymistä. Tenojoki on kirkasvetinen ja monin paikoin matala joki, jossa kalat ovat helposti alttiina häiriötekijöille. Loppukesällä ja alkusyksyllä lohikalojen hakeutuessa usein melko matalille kutupaikoilleen, voivat vesiskootterit häiritä kaloja ja aiheuttaa niille stressiä. Stressin tiedetään vaikuttavan kalojen lisääntymismenestykseen.

Tenojokea arvostetaan myös sen erämaisyyden ja hiljaisuuden vuoksi. Tenojoella käy vuosittain tuhansia kalastajia, jotka arvostavat sen rauhallisuutta ja arktisia luontoarvoja. Vesiskoottereilla voidaan rikkoa tämä rauhallisuus ja aiheuttaa häiriötä ja jopa vaaratilanteita.

Edellä mainituista syistä johtuen ja arvokkaiden lohikantojen suojelun vuoksi Lapin ELY-keskuksen kalatalousyksikkö pitää vesiskoottereiden käyttökieltoa perusteltuna.

Muistutukset

Muistuttaja 1 on 13.2.2019 toimittamassaan muistutuksessa esittänyt, että Lapin ELY-keskus on osoittanut asianmukaista vastuullisuutta ja ennakkointia ryhtyessään valmistelemaan vesiskootterikieltoa koko laajalle Tenojoen vesistöalueelle (liitteenä kuulutus). Vesiskootterien aiheuttamien haittojen ennakkointi ennen kuin niistä aiheutuu ongelmia alueen vesistöön, luontoon ja asuinympäristöön on esimerkillisestä viranomaistoimintaa. Ennakoiva viranomaistoiminta on myös alueen matkailuyrittäjien ja mahdollisten muiden vesiskoottereiden hankintaa suunnittelevien maanomistajien etu ennen mahdollisia kalliita laitehankintoja.

Utsjoki ja koko Tenojoen vesistöalue on tunnettu puhtaasta luonnosta, rauhasta ja hiljaisuudesta. Lohiturismi ja luontomatkailu puhtaassa ja

hiljaisessa luonnossa ovat kunnan vetonauloja. Utsjoen kunta onkin oivallisesti kiteyttänyt matkailustrategiansa sloganiin: Hitaamman elämän puolesta - Slow life in Utsjoki. Tähän imagoon eivät vesiskootterit sovi.

Maanomistajan näkökulmasta haluan lausua, että vesiskoottereiden salliminen Tenon vesistöalueella aiheuttaisi merkittävää melu- ja päästöhaittaa alueen luonnolle ja rantojen asukkaille sekä häiritsisi lohien elinolosuhteita todennäköisesti merkittävästi. Vesiskoottereiden käytöstä ja vuokrauksesta saatava taloudellinen ja viihteellinen hyöty eivät olisi missään suhteessa skoottereiden aiheuttamiin haittoihin verrattuna. Matkailuyrittäjien näkökulmasta on myös vaikea nähdä, miten vesiskootterivuokraus hyödyttäisi liiketoimintaa kestävällä tavalla.

Todennäköisesti vesiskootterit karkottaisivat ne matkailijat, jotka ovat jo vuosikymmenten ajan tulleet hakemaan Tenolta rauhaa ja hiljaisuutta lohisaaliiden lisäksi. Lyhytnäköisyys olisi koko kunnan matkailun kannalta kohtalokasta.

Jos vesiskoottereiden käyttö sallittaisiin Tenon vesistöalueelle, tulisi se sallia kaikille maanomistajille tasapuolisuuden vuoksi. Vuosien kuluessa tästä voisi seurata skoottereiden määrän hallitsematon lisääntyminen kohtalokkain seurauksin. Kannustan Utsjoen kuntaa ja alueen matkailuyrittäjiä panostamaan jatkossakin kunnan matkailustrategian ja brändin mukaisesti hiljaisuuden ja kauniin luonnon tarjoamien mahdollisuuksiin ja markkinointiin. Ruuhka-Suomesta ja ulkomailta tulevat matkailijat tulevat Lapin pohjoisimpaan jokilaaksoon juuri näiden valtiin vuoksi. Kaikilta kaupunkiseuduilta niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa löytyy mitä mielikuvituksellisempia moottoriharrastusmahdollisuuksia maalla, merellä ja ilmassa. Lapista niitä ei haeta. Lapista haetaan rauhaa ja hiljaisuutta, mikä tulee olemaan entistäkin merkittävämpi matkailuvaltti Utsjoelle.

Muistuttaja 2 on 13.2.2019 jättänyt muistutuksen, jossa hän toteaa mm. seuraavaa. Vastustan Lapin ELY-keskuksen vireille laittamaa asiaa vesiskootterien kieltoa ja rajoittamista Tenon alueella. Vaadin, että ensin hankitaan tietoa ja kokemusta vesiskootterien käytöstä, niiden aiheuttamista haitoista ja hyödyistä, ennen kuin asiasta päätetään toiminta kieltää tai rajoittaa lainsäädännön tasolla.

Lisäksi tulisi selvittää vesiskoottereiden tekninen toimintaperiaate, sekä verrata niitä olemassa oleviin jokimoottoreihin, ja perustella millä tavalla vesiskootterit aiheuttavat enemmän haittaa ympäristöön kuin 1970-80 -luvun jokimoottorit, joita edelleen on käytössä.

Vesiskoottereissa potkuri on sijoitettu rungon sisään, eristettyyn tilaan. Vesi ohjataan kanavaa pitkin rungon sisällä olevaan potkuriin, josta tulevan vesipaineen avulla vesiskootteria ohjataan. Vesiskootterilla päästään matalikoihin, jonne ei jokimoottorilla pääse. Vesiskootterien sileän pohjan johdosta se liukuu vedessä, eikä aiheuta melua suoraan veteen, koska moottori ei ole suoraan kosketuksessa veteen kuten jokimoottoreilla.

Vesiskootterikiellon kohteena olevat joet poikkeavat toisistaan niin paljon, että niitä ei tulisi verrata tässä asiassa keskenään: joet ovat erikokoisia

ja kuivina aikoinakin Tenojoessa on niin paljon vettä, että vesiskootterien käyttö on täysin mahdollista siinä missä jokiveneidenkin.

Vesiskoottereita koskeva kieltö tai rajoitus heikentää oleellisesti paikallisten yrittäjien toimintaa ja heikentää niiden taloudellista kilpailukykyä. Vesiskootterien kieltö aiheuttaa merkittäviä vahinkoja ja heikentää Utsjoen kunnan työllisyystilannetta merkittävästi.

RATKAISU

Lapin ELY-keskus määrää vesiliikennelain (463/1996) 16 §:n mukaisen vesiskootterien käyttöä koskevan kieltoalueen Tenojoen Suomen vesistöalueelle. Kieltoalueeseen sisältyvät Tenojoki, Inarijoki, Kietsimäjoki ja Rajajoki valuma-alueineen mm. Utsjoki, Kevojoki ja kaikki Mantojärven yläpuoliset järvet mm. Kevojärvi, Kenesjärvi ja Mierasjärvi sekä Pulmankijärvi Utsjoen ja Inarin kunnissa

Virka-, sairaankuljetus- ja pelastustoimen suorittamiseksi sekä muusta vastaavasta syystä välttämätön vesikulkuneuvolla liikkuminen on sallittu kiellosta huolimatta. Sama koskee puolustusvoimien toimintaa (vesiliikennelaki 15 § 3 mom.).

Perustelut

Vesiliikennelain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää vesiliikenteen turvallisuutta sekä ehkäistä niitä haittoja, joita vesikulkuneuvojen käyttämisestä aiheutuu luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle.

Vesiliikennelain 23 §:n mukaan lain noudattamisen yleinen valvonta kuuluu Liikenne- ja viestintävirastolle. Ympäristöhaittojen ehkäisemisen ja torjumisen osalta lain noudattamisen yleinen valvonta kuuluu toimivaltaiselle ELY-keskukselle. Vesikulkuneuvojen käyttämisestä raja-alueiden vesialueella valvovat poliisi, Rajavartiolaitos ja Tulli.

Vesiliikennelain 16 §:n mukaan, jos tietyn moottorikäyttöisen vesikulkuneuvotyypin käyttämisestä aiheutuu erityisen huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle tai muulle elinkeinolle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle ELY-keskus voi aluekohtaisesti kieltää vesikulkuneuvotyypin käytön tai rajoittaa sitä.

Suomalais-norjalaisesta rajavesistökomissiosta Suomen ja Norjan välillä tehdyn sopimuksen (32/1981) mukaan sopimuksen tarkoituksena on säilyttää rajavesistöjen ja niiden ympäristön ainutlaatuiset luonnonolosuhteet sekä turvata molempien sopimuspuolten ja erityisesti rajaseudun asukkaiden edut rajavesistöjen käyttöä koskevissa kysymyksissä. Sopimuksen 1 artiklan mukaan komission tehtävänä mm. tehdä esityksiä ja aloitteita sekä antaa lausuntoja asioista, jotka koskevat Suomen ja Norjan välisten rajavesistöjen hoitoa, niiden tilan ja veden laadun seuranta ja valvontaa, kalastusoloja, veden pilaantumisen ehkäisemistä, rajavesistöön rakentamista ja rajavesistön säännöstelyä sekä muissa sellaisissa asioissa, joiden vaikutukset ilmenevät rajavesistöissä.

ELY-keskus toteaa, että saadun selvityksen perusteella vesiskootterin käyttämisestä aiheutuu vesiliikennelain 16 §:n tarkoittamaa erityisen huomattavaa haittaa ja siten vesiskootterin käytön kieltäminen puheena olevalla alueella on perusteltua.

Vesiskootterien käyttö saattaa aiheuttaa huomattavaa haittaa Atlantiin laskevien jokien lohikannoille lohiloistartunnan (*Gyrodactylus salaris*) leviämisen vaikutuksesta. Lohiloisen leviämisen ehkäisy keinoista eli kalastusvälineiden, veneiden ja kanoottien desinfiointista on jo 1990-luvulta lähtien jaettu tietoa ja perustettu desinfiointipisteitä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (1376/2004) on säädetty velvoitteet lohiloisen leviämiseltä suojaamiseen.

Tenon-Näätämon-Paatsjoen vesienhoitoalueen pinta- ja pohjavesille vuoteen 2021 laaditun vesienhoidon toimenpideohjelman (Lapin ELY-keskus, raportteja 66/2016) mukaan tällä kaudella vesiympäristölle haitallisten ja vaarallisten aineiden huomioiminen korostuu aiempaa enemmän. Vesienhoitoalueella erityinen kysymys on vieraslajien ja kalatautien leviämisen estäminen. Erityisesti Jäämereen laskevien jokien lohikannoille vaarallisen lohiloisen vastaiset toimet ovat keskeisiä vesienhoitoalueella. Vesienhoitoalueelle muualta tuotavien kalastusvälineiden ja -tarvikkeiden sekä veneiden tulee olla täysin kuivatut tai desinfioidut ennen niiden käyttämistä vesienhoitoalueen vesistöissä. Raportin mukaan riskin minimoimiseksi tarvitaan kuitenkin Suomen ja Norjan välisen yhteistyön jatkamista ja tehostamista.

Lisäksi vesiskoottereiden käyttö saattaa aiheuttaa haittaa kalojen kutuvaellukselle, lisääntymiselle, pohjaeläimille sekä hävittää vesisammal- ja pohjakasvilajeja. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti päätöksellä varaudutaan ennalta ehkäisemään huomattavaa haittaa luonnolle ja turvaamaan luonnon monimuotoisuuden säilyminen.

Meriloheen kohdistuvan vahingon ennaltaehkäisy, meriloheen ja meritaimenen kutuvaelluksen turvaaminen, kutualueiden rauhallisuuden ja lisääntymisen onnistumisen turvaaminen ovat erittäin merkittäviä lajisuojelun ja kestävä kalatalouden kannalta. Merilohi on Suomessa luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteiden II var.) ja V laji makeassa vedessä. Itämeren ja Jäämeren lohikannat on vuoden 2010 uhanalaisuusarvioinnissa arvioitu vaarantuneiksi eikä arviointi ole vuonna 2019 julkaistussa uhanalaisuusarvioinnissa muuttunut.

Vesiskootterien käytön aiheuttama häiriö yleiselle luonnon virkistyskäytölle sekä rantavyöhykkeen asutukselle johtavat osaltaan vesiliikennelain tarkoittaman erityisen huomattavan haitan aiheutumiseen. Tenojokea arvostetaan puhtaan jokiveden, erämaisyyden ja hiljaisuuden vuoksi ja Tenojoella käy vuosittain tuhansia kalastajia, jotka arvostavat sen rauhallisuutta ja arktisia luontoarvoja. Kieltoaluepäätöksellä vähennetään meluvaikutuksia vesialueella ja rantavyöhykkeellä sekä turvataan paikallisen asutuksen, loma-asutuksen ja majoitusliikkeiden ympäristön viihtyisyys.

Vesiskootterien pyörittelevä ja muodostamia aaltoja vastaan tapahtuva ajotapa aiheuttaa melua ja poikkeaa oleellisesti jokiveneiden kulkutavasta eli ajosta kalastuspaikoille ja rauhallisesta

soutukalastuksesta. Paikoin matalalla ja kapealla joella ja soutukalastuspaikkojen lähellä ajotapa saattaa aiheuttaa häiriötä ja vaaratilanteita kalastukselle. ELY-keskus toteaa, että vesiskootterien käytön kieltäminen on yleisen edun kannalta tarpeen luonnon virkistyskäyttöön kohdistuvan häiriövaikutuksen vähentämiseksi ja alueen liikenneturvallisuuden varmistamiseksi.

ELY-keskus toteaa myös, että Tenojoen ja Inarijoen kivisten koskien ja laajojen hiekkasärkkien vesialueen syvyys kesävedellä ei ole monin paikoin riittävä vesiskootterien sujuvaan kulkemiseen. Matalan veden olosuhteet ja vesiturbiinin muodostama vedenpaine ovat erityisen haitallisia kaloille, kun kalat eivät voi paeta nopeasti syvään veteen. Kalojen ja muiden eliöiden kannalta vesiskootterien häiriövaikutuksen laajuudesta ei ole tutkittua tietoa vastaavista olosuhteista.

Annettuihin lausuntoihin viitaten ELY-keskus toteaa, että Euroopan unionin alueella EU-kansalaiset voivat harjoittaa elinkeino- ja yritystoimintaa vapaasti kotimaasta tai asuinkunnasta riippumatta. Elinkeino- ja yritystoiminnan valvontaa ei voida velvoittaa alueella vakituisesti asuville paikkakuntalaisille vaan toiminnan valvonta kuuluu viranomaisille.

Vesiskootterien kieltopäätös ei aiheuta haittaa viranomaistoiminnalle. Viranomaisten vesiskootterien käyttö perustuu lakisääteisten valvonta- ja turvaamistehtävien hoitoon, ja on kalastuksen valvontaa ja muuta virantoimitusta.

Sovelletut oikeusohjeet Vesiliikennelaki (463/1996) 1 §, 3 §, 5 §, 15 §, 16 §, 17-20 §, 22 §, 23 §

Vesiliikenneasetus (124/1997) 5 §, 7 §, 8 §

Vesilaki (587/2011) 2 luku 3 §

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) 12 §

Suomen ja Norjan välisen Tenojoen kalastussopimus (176/2017) 15 artikla ja sen liitteenä oleva Tenojoen kalastusääntö 33 §

Maa- ja metsätalousministeriön asetus (1376/2004) Tenojoen, Näättämojoen, Paatsjoen, Tuulomajoen ja Uutuanjoen vesistöalueiden suojaamisesta Gyrodactylus salaris -loisen leviämiseltä. 5 §

Hallintolaki (434/2003) 34 §

Suomalais-norjalaisesta rajavesistökomissiosta Suomen ja Norjan välillä tehty sopimus (32/1981)

JATKOTOIMENPITEET

Kieltoalueen merkintä

ELY-keskus merkitsee alueen maastoon kieltotauluin Tenojoen ja Inarijoen yleisille veneenlaskupaikoille sekä suostumusten ja tarpeen mukaan mm. matkailuyritysten ranta-alueelle.

Kieltoaluetta koskevat kieltomerkit ELY-keskus tulee yhdessä kieltoalueen kuntien kanssa sijoittamaan karttaliitteen 1-3 alueella: veneen laskupaikat, venerannat ja tarvittaessa matkailuyritykset seuraavissa paikoissa: Nuorgam, Pulmankijärvi (Kalddasjoen suun eteläpuoli), Alaköngäs (yläpuolen veneenlaskuranta), Utsjokisuu, Mantojärvi, Kevojärvi (tutkimusaseman vanha tie), Kenesjärvi (Väyläkoski), Yläköngäs, Karigasniemi, Angeli.

Alla on esitetty Vesiskootterilla ajo kielletty -merkki (Vesiliikenteen soveltamisohje, Liikenneviraston ohjeita 5 / 2012. Siirretty Liikenne- ja viestintävirastolle 1.1.2019). Soveltamisohjeen kuva 10. Kun havaitsemisetäisyys on alle 300 m on merkin sivujen pituus 960 mm.

Vesiskootterilla ajo kielletty -merkkien asettamisesta maastoon vastaa vesiliikennelain 19 §:n mukaisesti se kunta, jonka aluetta kielto koskee. Merkkien asettaminen voidaan tarvittaessa toteuttaa yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Kieltomerkkien asianmukaisesta kunnosta vastaavat Utsjoen kunta ja Inarin kunta yhdessä ELY-keskuksen kanssa.

Kuva 10. Vesiskootterilla ajo kielletty

Lisäksi vesiskootterien kieltoalueesta tiedotetaan alueella olevissa infotauluissa, kun infotaulun käytöstä on sovittu.

PÄÄTÖKSEN VOIMAANTULO

Päätös tulee vesiliikennelain 18 §:n nojalla voimaan muutoksenhausta huolimatta 15.6.2019, ellei Pohjois-Suomen hallinto-oikeus muutoksenhakuviranomaisena toisin määrää.

PÄÄTÖKSEN VOIMASSAOLO

Tämä päätös on voimassa toistaiseksi.

PÄÄTÖKSEN KUULUTTAMINEN

ELY-keskus tiedottaa päätöksestä kuuluttamalla Utsjoen kunnan ja Inarin kunnan virallisilla ilmoitustauluilla ja pyytää kuntia tiedottamaan kuntien nettisivuilla. Lisäksi sanomalehti Lapin Kansassa julkaistaan kuulutus 29.5.2019. Kuulutus ja päätösasiakirjat julkaistaan myös Lapin ELY-keskuksen nettisivuilla osoitteessa: <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/kuulutukset>.

MUUTOKSENHAKU Päätökseen saa hakea muutosta Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista lukien. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

LISÄTIEDOT Lisätiedot päätöksestä esittelijältä, puh. 0295 037 321 tai sähköpostilla pekka.herva@ely-keskus.fi

Asian on ratkaissut johtaja Timo Jokelainen ja esitellyt ylitarkastaja Pekka Herva. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

LIITTEET Karttaliite
Valitusosoitus

TIEDOKSI

Liikenne- ja viestintävirasto, kirjaamo@traficom.fi
Lapin poliisilaitos, kirjaamo.lappi@poliisi.fi
Lapin rajavartiosto, lapinrajavartiosto@raja.fi
Tulli, kirjaamo@tulli.fi
Utsjoen kunta, kunnanvirasto@utsjoki.fi
Inarin kunta, inari@inari.fi
Karasjok kommune, Postboks 84, 9735 Karasjok
postmottak@karasjok.kommune.no
Deanu gielda - Tana kommune, Rådhusveien 24, 9845 Tana
postmottak@tana.kommune.no
Suomalais-norjalainen rajavesistökomissio, fmfithk@fylkesmannen.no,
annukka.puro-tahvanainen@ely-keskus.fi
Lapin liitto, kirjaamo@lapinliitto.fi
Saamelaiskäräjät, info@samediggi.fi
Nuorgamin osakaskunta, vesa.lansman@pp.inet.fi
Outakosken osakaskunta, antti.katekeetta@gmail.com
Utsjoen kirkonkylän osakaskunta, micka50@hotmail.com
Vetsikon osakaskunta, anne.nuorgam@ulapland.fi
Utsjoen kalastusalue, sofe76@hotmail.com ja esko.aikio@gmail.com
Inarin kalastusalue inarin.kalastusalue@pp.inet.fi
Metsähallitus Lapin luontopalvelut/ erätalous, kirjaamo@metsa.fi
Ruokavirasto, kirjaamo@ruoka.fi
Luonnonvarakeskus, Luke PL 2, 00791 Helsinki, kirjaamo@luke.fi
Lapin ELY-keskus/ kalatalousviranomaisen kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Tämä asiakirja LAPELY/84/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/84/2019 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Jokelainen Timo 28.05.2019 11:17

Esittelijä Herva Pekka 28.05.2019 09:35

